

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa
HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WRAZ Z TERENEM, NA KTÓRYM
ZNAJDUJE SIĘ ZNACZNA ILOŚĆ ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

2. Czas powstania
1193 r./ XIX w.

3. Miejscowość

BOLEŚCIN

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat trzebnicki

Gmina Trzebnica

6. Współrzędne geograficzne

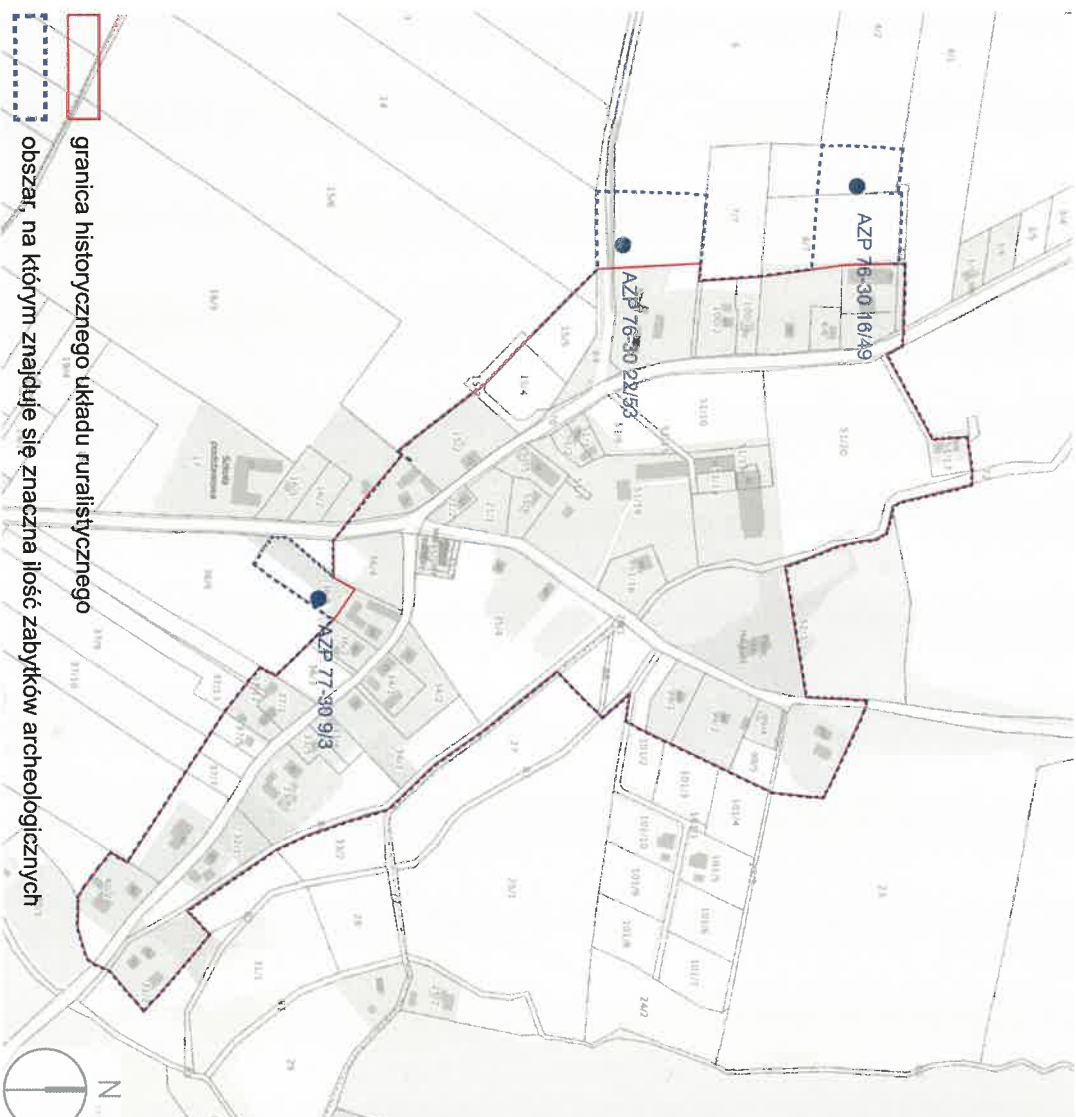
51°15'55"N 17°09'48"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

granica historycznego układu ruralistycznego

obszar, na którym znajduje się znaczna ilość zabytków archeologicznych

rysunek w skali 1:5 000 w załączniku nr 1

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1193 r. Bolescino, 1253 r. Balassino, 1293 r. Boleschino, 1686 r. Boleszyn, Bolesin, Pollentschien, 1720 r. Poltaschin, początek XIX w. Polschin, Pollentschin, 1785 – 1932 Eichendorf

Historia wsi:

W 1253 r. wieś należała do kanoników regularnych na Piasku, którzy pobierali daninę, w końcu XIII w. wymieniana w księdze uposażeń biskupstwa wrocławskiego. Już wtedy istniały dobra z folwarkiem na jej obszarze, wymieniane jako własność rodzin de Bolessin w 1293 r., Debschützów w 1440 r., od 1505 r. właścicielem był Balzer von Slywen, następnie Balzer von Mutschelniz. Do 1617 r. wzniankowano von Latowskiego, na okres największego rozkwitu w latach 1617-1885 majątek należał do rodziny von Debschützów. W 1785 r. wymieniana się siedzibę pańską, 2 folwarki, szkołę ewangelicką, młyn wodny, i 206 mieszkańców wiały ewangelickiej. W 1830 r. majątek powiększył się o cegielnię na zachód od wsi, 7 lat później funkcjonowała karczma i browar, a liczba mieszkańców przekroczyła 300. Pod koniec wieku zmniejszała się liczba ludności, jednak na obszarze powstała jeszcze mleczarnia. Ok 1885 r. posiadłość sprzedano radcy handlowemu ze Zgorzelca, Augustowi Haukholowi. Rodzina ta do co najmniej 1937 r. była właścicielem dóbr w Bolescinie, liczyły one 329 ha, w tym 221,75 ha pól uprawnych, 17,5 ha łąk, 16,5 ha pastwisk, 1 ha stawów, 51,5 ha lasów, 8,75 ha parku i ogrodu oraz 12 ha dróg i podwozów. Jeszcze w XVIII w. do dóbr przyłączono folwark polny, wokół którego powstała drobna kolonia. Początkowo nazywał się Pollentschine, od 1900 Peterswaldau. Obecnie przysiółek Piotrowice posiada 3 niepełne zagrody.

Zespół pałacowo-folwarczny

Siedziba pańska wzniankowana była już w 1785 r., jednak wraz z rozwojem wsi uległa przebudowie, obecny pałac w stylu neomanierystycznym zawdzięcza się przemianom z końca XIX w. i fascynacją XVII-wiecznymi rezydencjami śląskimi i manieryzmem włoskim. Eklektyczna wieża z hełmem w stylu francuskim od południa stanowi dominantę pałacu skierowanego fasadą zachodnią do dziedzińca. Poza stawami zlokalizowane są pozostałości po sporych rozmiarów folwarku o nieformalnym kształcie. Od północy do rezydencji przylega sporych rozmiarów park z przelotem XVIII i XIX w. w stylu angielskim, ulokowany wzdłuż wznieścień terenu i stawu młyńskiego pośród drzew liściastych oraz relikty ogrodów założonych w końcu XIX w. w typowym dla epoki charakterze naturalistycznym.

Stanowiska AZP:

AZP 76-30 22/53 osada, punkt osadniczy

AZP 76-30 16/49 osada, osada

AZP 77-30 9/3 osada

Postulaty:

zachowanie i rewaloryzacja historycznego układu przestrzennego wsi, ścisła ochrona obiektu wpisanego do rejestru zabytków oraz zespołu folwarczno-ogrodowego wraz z parkiem, pozostawienie wolnych od zabudowy 2. Linii parcel, stosowanie tradycyjnych form, materiałów, dyspozycji elementów zewnętrznych na elewacjach itp., zachowanie pozostałości nasadzeń alejowych

Istniejące zagrożenia:

degradacja układu poprzez wprowadzenie nieprzystających, współczesnej zabudowy; rozbiora i przekształcanie obiektów historycznych; wykorzystywanie niezgodnych z tradycją form i materiałów przy remontach i przebudowach obiektów; lokalizacja zabudowy w miejscach pierwotnie przeznaczonych na łąki i pastwiska lub podwozów gospodarce; wycinka historycznego zadrzewienia

Źródła:

Dąbrowski D., *Pałace Dolnego Śląska. Powiat Trzebnicki. Gmina Trzebnica i Zawonia*, Wydawnictwo CNM, Warszawa, 2020, s. 16
Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu, Wytyczne konserwatorskie do planu zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, Wrocław 1992

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypelniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

89. Patkiewicz 2022 r.

Małgorzata Horowitz